Η Τουρκία διαρκώς συσσωρεύει ισχύ

Οι πολιτικές μας, του κατευνασμού και του εφησυχασμού, είναι καταδικασμένες να έχουν μικρή διάρκεια

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗ*

Η αναστάτωση που προκλήθηκε καθόλο το προηγούμενο διάστημα στην Ελλάδα εξ αιτίας των δηλώσεων Ερντογάν για τη Συνθήκη της Λωζάνης, με παραξένεψε... Όχι γιατί δεν πρέπει να παίρνουμε στα σοβαρά όσα λέει! Αλλά γιατί πολλοί φάνηκαν να εκπλήσσονται! Και να πάλι που, πέραν της Λωζάνης, η Τουρκία επανέρχεται και στο συναφές ζήτημα της υφαλοκρηπίδας...

Ας τα πάρουμε από την αρχή. Ο Ερντογάν αμφισβήτησε τη Συνθήκη της Λωζάνης για πολλούς λόγους.

Πρώτον, για να κατηγορήσει τον Κεμάλ και τους οπαδούς του ότι δεν ήταν ικανοί να κάνουν μια διαπραγμάτευση και «τα έδωσαν όλα» στην Ελλάδα.

Η αποτροπή διασφαλίζει την ελευθερία!

Δεύτερον, για να πει ότι αν πετύχαινε το πραξικόπημα και δεν ήταν αυτός στην εξουσία, τότε η Τουρκία θα είχε την τύχη που της επιφύλασσε η Συνθήκη των Σεβρών, δηλαδή με μια μεγάλη Ελλάδα και ένα κουρδικό κράτος.

Τρίτον, ότι αυτός είναι η εγγύηση για το μέλλον της Τουρκίας.

Τέταρτον, ότι είναι ανοιχτό για αυτόν το θέμα της Μοσούλης και βέβαια το θέμα του Αιγαίου και των συνόρων με την Ελλάδα.

Κατά την άποψή μου, υπάρχει και ένα πέμπτο: ότι στην τρέχουσα συγκυρία φοβάται υποσυνείδητα τη δημιουργία κουρδικού κράτους, τουλάχιστον στη Συρία (διότι στο Ιράκ de facto υφίσταται), και αυτό βγήκε στην επιφάνεια.

Όμως, οι αμφισβητήσεις των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων από την Τουρκία δεν είναι κάτι το καινούργιο!

Θυμίζω την αμφισβήτηση της υφαλοκρηπίδας των νησιών του Αιγαίου, την αμφισβήτηση της έκτασης 10 ναυτικών μιλίων του εθνικού εναερίου χώρου και του ελληνικού FIR, το casus belli σε περίπτωση επέκτασης των χωρικών μας υδάτων σε 12 ναυτικά μίλια (1994), την αμφισβήτηση της ελληνικότητας της Γαύδου και άλλων βραχονησίδων περί την Κρήτη (1996), όπως και τη συστηματική προσπάθειά της να αναγνωρισθούν από την Ελλάδα «νόμιμα, ζωτικά συμφέροντα και ενδιαφέροντά» της στο Αιγαίο - πράγμα που εν μέρει πέτυχε με το «Κοινό Ανακοινωθέν της Μαδρίτης» (8/7/1997).

Βέβαια, έχω την αίσθηση ότι η έκπληξη στην Ελλάδα προέρχεται από την πολιτική τού κατευνασμού που ακολουθείται έναντι της Τουρκίας και του εφησυχασμού της κοινής γνώμης που καλλιεργείται για πολλά χρόνια.

Αυτή η πολιτική εσχάτως ενισχύθηκε και με το «αφήγημα» -τη δικαιολογία δηλαδή- ότι οι νεο-οθωμανοί του Ερντογάν είναι προτιμότεροι από τους Κεμαλιστές, διότι δεν μας έχουν δημιουργήσει κάποια μεγάλη κρίση, όπως παλαιότερα (1987, 1996) οι Κεμαλιστές.

Τούτο είναι λάθος! Διότι ερωτώ: η συστηματική προώθηση των προσφύγων πέρυσι στην Ελλάδα -μία χώρα σε εξαιρετικά δύσκολη οικονομική θέση και μικρό πληθυσμό- τι ήταν;

Και όταν, τη στιγμή που η Κύπρος πλησίαζε στην εξεύρεση φυσικού αερίου στην ΑΟΖ της, στα τέλη του 2011, ο Ερντογάν έστειλε τα πλοία της γύρω από την πλατφόρμα των ερευνών - τι ήταν; Δεν ήταν κρίσεις;

Επιπλέον, ο Ερντογάν, θέλοντας να οδηγήσει την Τουρκία στην οθωμανική της διάσταση και κύρος και να κερδίσει τη σχετική δόξα, εξαλείφοντας ή αντικαθιστώντας τον Κεμάλ ως πατέρας του έθνους, όχι μόνο συνέχισε όλα τα εξοπλιστικά προγράμματα της Τουρκίας (πυρηνικά, πυραύλους, δορυφόρους), αλλά τα ενίσχυσε και τα επέκτεινε.

Δεν εγκατέλειψε δε, ούτε μία από τις ήδη υφιστάμενες αμφισβητήσεις (όπως επιβεβαιώθηκε ξανά με την υφαλοκρηπίδα), αλλά και τις επικίνδυνες και παράνομες συμπεριφορές, όπως, π.χ., τις διαρκείς και συστηματικές παραβιάσεις του εναέριου χώρου μας.

Ας το καταλάβουμε επιτέλους. Η Τουρκία -είτε κεμαλική είτε νέο-οθωμανική- είναι ένα αναθεωρητικό κράτος που διαρκώς συσσωρεύει ισχύ, με πολλές ανοιχτές πληγές και με προβληματική, πλέον, ηγεσία. Συνεπώς, αυτού του είδους οι συμπεριφορές θα επαναλαμβάνονται.

Και θα επιβεβαιώνουν τη θεωρία, ότι οι πολιτικές μας, του κατευνασμού και του εφησυχασμού, είναι καταδικασμένες να έχουν μικρή διάρκεια. Αντί για αυτές θα πρέπει να θυμόμαστε και να υιοθετούμε στρατηγικές στη βάση της θουκυδίδειας λογικής, ότι «τό αντίπαλον καί ελεύθερον καθίσταται».

Σε ελεύθερη μετάφραση, η αποτροπή διασφαλίζει την ελευθερία!

Υ.Γ. για ημιμαθείς: αποτροπή δεν σημαίνει πόλεμο! Σημαίνει αξιόπιστη απειλή επιβολής (ανάλογου) κόστους.

**Ο Ηλίας Κουσκουβέλης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.*

Το φιλόδοξο γεωπολιτικό όραμα οδηγεί την Τουρκία σε αναθεωρητικές πολιτικές

«Η ΤΟΥΡΚΙΑ στην Ανατολική Μεσόγειο: Ιδεολογικές Όψεις Εξωτερικής Πολιτικής» (Εκδόσεις Τουρίκη, Αθήνα), είναι το νέο βιβλίο των Ζήνωνα Τζιάρρα και Νίκου Μούδουρου. Η παρουσίαση θα γίνει την Τρίτη στις 25 Οκτωβρίου 2016 και ώρα 7 μ.μ. στη Δημοσιογραφική Εστία στη Λευκωσία.

Το βιβλίο θα παρουσιάσουν οι: Νίκος Χριστοδουλίδης, κυβερνητικός εκπρόσωπος, Μιχάλης Ατταλίδης, πρόεδρος Συμβουλίου Γεωστρατηγικών Μελετών, Νιαζί Κιζίλγιουρεκ, καθηγητής Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών Πανεπιστήμιο Κύπρου.Την παρουσίαση και τη συζήτηση που θα ακολουθήσει θα συντονίσει ο Γιάννης Ιωάννου, διεθνολόγος και δημοσιογράφος του «Π».

Λόγω αδυναμίας να διαχειριστεί αυτή την «υπερεξάπλωση», η Άγκυρα αναγκάζεται συχνά να επιστρέφει στην ασφάλεια της Δύσης

Λίγα λόγια για το βιβλίο

Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον για την Τουρκία και το ρόλο της στην ευρύτερη περιοχή έχει αυξηθεί σημαντικά. Η πολιτική της σε διεθνές επίπεδο αλλά και η αυξημένη αστάθεια στο εσωτερικό της απασχολούν όλο και περισσότερο τα γειτονικά κράτη και τα σημαντικότερα κέντρα λήψης αποφάσεων διεθνώς. Αυτό το ενδιαφέρον εξυπηρετεί αυτή η μελέτη και επιδιώκει μια σχετικά σύντομη και περιεκτική ανάλυση της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο με έμφαση στην περίοδο μετά το 2010. Εδώ προσδιορίζεται το γεωπολιτικό όραμα της Τουρκίας και αναδεικνύονται οι μέθοδοι υλοποίησής του, αναλύονται οι προσπάθειες εφαρμογής της τουρκικής ηγεμονίας στην Ανατολική Μεσόγειο, και εξετάζονται οι αντιστάσεις που αυτές οι προσπάθειες παράγουν σε κοινωνικό και διακρατικό επίπεδο. Μεταξύ άλλων, σημαντικό εγχείρημα των συγγραφέων αποτελεί η αποκωδικοποίηση του τρόπου με τον οποίο οι τουρκικές πολιτικές ελίτ αντιλαμβάνονται τον ρόλο και την ισχύ της χώρας τους, όπως επίσης και η αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχει το γεωπολιτικό όραμα στις πολιτικές και στην τουρκική στρατηγική υπό το ΑΚΡ.

Η ιδιαιτερότητα του βιβλίου έγκειται τόσο στην έμφαση που δίνει στην Ανατολική Μεσόγειο όσο και στο συνδυασμό διεθνολογικών και κοινωνιολογικών αναλυτικών προσεγγίσεων.

Τέλος, όπως αναδεικνύουν οι συγγραφείς, η Τουρκία βρίσκεται σε μια θέση όπου το φιλόδοξό της γεωπολιτικό όραμα την οδηγεί σε αναθεωρητικές πολιτικές και τη χρήση στρατιωτικής ισχύος. Ωστόσο, λόγω αδυναμίας να διαχειριστεί αυτή την «υπερεξάπλωση», αναγκάζεται συχνά να επιστρέφει στην ασφάλεια της Δύσης και ενίοτε στην αδράνεια τού «περιμένοντας και βλέποντας».

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πρέπει να αναπτύξεις την Ιδεώδη Εναλλακτική Επιλογή, διαφορετικά είσαι καταδικασμένος

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ Σ. ΤΡΥΦΩΝ

Εάν οι συνομιλίες που διεξάγονται αποτύχουν, τότε δεν μπορούμε «να μείνουμε όπως είμαστε» και με κατοχή του 38%! Μήπως τότε οδηγούμαστε σε λύση με δύο οντότητες; Στις 18 Αυγούστου, ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας Μουσταφά Ακιντζί δήλωσε ότι «στην περίπτωση που οι συνομιλίες αποτύχουν να φέρουν αποτέλεσμα, δεν υπάρχει Σχέδιο Β, δεν υπάρχει ανάγκη για κάτι τέτοιο». Όταν ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης ρωτήθηκε σχετικά στο παρελθόν απάντησε επίσης ότι «δεν έχουμε Σχέδιο Β». Το γεγονός όμως είναι ότι η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι ακολουθούν ένα Σχέδιο Β εδώ και χρόνια. Η Τουρκία έχει μετατρέψει σταδιακά με κάθε τρόπο τη βόρεια Κύπρο σε τουρκική επαρχία. Την προμηθεύει με νερό, ηλεκτρισμό και της ασκεί διοικητικό έλεγχο. Ο στόχος είναι, αν όχι η προσάρτηση, η διεθνής αναγνώριση και, μεταξύ άλλων, ο εξ ίσου διαμοιρασμός των πηγών υδρογονανθράκων. Αυτό είναι το Σχέδιο Β της Τουρκίας. Τι γίνεται με μας; Λέγεται ότι αν οι συνομιλίες αποτύχουν «τα πράγματα θα παραμείνουν ως έχουν». Πολλοί φοβούνται ακόμη ότι η Τουρκία θα επεκτείνει την κατοχή. Το γεγονός, όμως, είναι ότι εμείς δεν έχουμε Σχέδιο Β. Ωστόσο, είναι επιτακτικό, όταν κάποιος διαπραγματεύεται να έχει ένα Σχέδιο Β. Στη δεκαετία του 1970 το Harvard Negotiation Project ['Getting to Yes' των R. Fisher και W. Ury] υπογράμμισε πως όταν διαπραγματεύεσαι αν έχεις να κάνεις με μια πιο δυνατή πλευρά πρέπει να αναπτύξεις την Ιδεώδη Εναλλακτική Επιλογή αντί της συμφωνίας που επιδιώκεις»[Best Alternative to a Negotiated Agreement [BATNA]], διαφορετικά είσαι καταδικασμένος. Ο λόγος είναι ότι αν η άλλη πλευρά είναι αδιάλλακτη, πρέπει να έχεις υπόψη εναλλακτικές λύσεις ώστε να μην αναγκάζεσαι να κάνεις ανεπίτρεπτες παραχωρήσεις επειδή θα νιώθεις ότι δεν έχεις άλλη επιλογή.

Ποιο, επομένως, πρέπει να είναι το δικό μας Σχέδιο Β ή BATNA; Παρόλη την προφανή του αναγκαιότητα, κανένα από τα πολιτικά μας κόμματα δεν λέει τι είναι ή τι μπορούσε να είναι ένα Σχέδιο Β. Πολλοί ομιλούν ότι «πρέπει να αλλάξουμε πολιτική», αλλά προτού το κάνεις αυτό πρέπει να ορίσεις και ένα καινούργιο πιο ρεαλιστικό στόχο, π.χ. ΔΔΟ με χαλαρή κεντρική κυβέρνηση.

Οι δύο βασικές απόψεις των πολιτικών μας κομμάτων δεν είναι πλήρεις. Χάριν απλούστευσης, ας τις ονομάσουμε άποψη του «ναι» και άποψη του «όχι».

Μια σοβαρή μερίδα της άποψης του «ναι» δέχεται «οποιαδήποτε λύση» ή λένε «δεν έχουμε άλλη επιλογή». Όμως δεν απαντά στα ακόλουθο βασικό και σημαντικό ερώτημα: εάν η Τουρκία συνεχίσει να διεκδικεί το ήμισυ των πάντων, εγγυήσεις και επεμβατικά δικαιώματα, παραμονή μεγάλου αριθμού εποίκων, οικονομική ενίσχυση των Τουρκοκυπρίων με πληρωμή από τους Ελληνοκυπρίους, η ίδια να μην προσφέρει ικανοποιητικές αποζημιώσεις και επιμένει μόνο σε μια ελάχιστη επιστροφή περιουσιών, τότε πρέπει να συνεχίζουμε τη διαπραγμάτευση; Πρέπει να δεχτούμε;

Η άποψη του «όχι», που βλέπει σχεδόν κάθε παραχώρηση ως απαράδεκτη και πιστεύει σε μια δίκαιη και λειτουργική λύση οφείλει επίσης

να απαντήσει στο πιο κάτω σημαντικό ερώτημα: Αφού η Τουρκία δεν υποχωρεί και θέλει να διατηρήσει την επιρροή και τον έλεγχό της πάνω στους Τουρκοκύπριους, εμείς πρέπει να σταματήσουμε τις διαπραγματεύσεις; Εμείς να μην υποχωρούμε σε τίποτα; Εμείς πώς να αντιδράσουμε; Να παραμείνουν τα πράγματα ως έχουν;

Και στις δύο περιπτώσεις αυτές οι ερωτήσεις πρέπει ν' απαντηθούν περιεκτικά και πειστικά. Το Εθνικό Συμβούλιο και τα κόμματα οφείλουν να συμφωνήσουν πώς ενεργούμε εάν οι συνομιλίες αποτύχουν. Πιστεύω ότι είναι αναγκαία η εκπόνηση ενός Σχεδίου Β και παράλληλα να συνεχίζουμε τις διαπραγματεύσεις .

ΣΧΕΔΙΟ Β

1. Να επαναπροσδιορίσουμε ρεαλιστικά τις κόκκινες γραμμές μας.
2. Η Τουρκία να υποχωρήσει από το να κατέχει το 38% του εδάφους. Ουδέποτε να σταματήσουμε να απαιτούμε από την Τουρκία να αποσύρει έστω μερικώς τα στρατεύματά της. Αυτό πρέπει να αποτελεί την κατακλείδα όλων των θέσεών μας. Να ζητούμε αποχώρηση όπως απαιτούσαμε, Αμμόχωστο, Μόρφου κ.λπ. (να υποχωρήσει στο 20%-22%)
3. Να επιδιώξουμε όσο γίνεται πιο πολλές αμυντικές συμφωνίες με χώρες που έχουμε κοινά συμφέροντα ώστε να μη νιώθουμε τελείως ανυπεράσπιστοι.
4. Να διατηρήσουμε και βελτιώσουμε όσο μπορούμε την αμυντική μας ικανότητα ώστε να σταματήσουμε για μερικές μέρες(!) ενδεχόμενη προώθηση των τουρκικών στρατευμάτων μέχρις ότου εμπλακούν εξωτερικές δυνάμεις και οργανισμοί.
5. Φυσικά να αναπτύξουμε περαιτέρω την οικονομία και να λύσουμε τα δικά μας προβλήματα (διαφθοράς, αναδιάρθρωσης κ.λπ.).

Εάν τα πολιτικά κόμματα συζητήσουν τα πιο πάνω και απαντήσουν τα ερωτήματα στα δύο σενάρια του «ναι» και του «όχι» δυνατόν να βρουν και το κοινό έδαφος. Υπάρχουν ειδικοί σύμβουλοι που βοηθούν με στόχο συμφωνίας μεταξύ πλευρών με διαφορετικές απόψεις. Η προσφορά καλών υπηρεσιών (facilitation) είναι μια μεθοδολογία που κατευθύνει συγκρουόμενες ομάδες στην αμοιβαία κατανόηση των τρόπων που προσεγγίζουν τα θέματα και οδηγούν σε συμφωνία ενεργειών.

Ποιο είναι λοιπόν το συμπέρασμα αν δεν μπορούμε να φτάσουμε σε λύση; Τι πρέπει να γίνει αν το δικό μας Σχέδιο Β -να πιέσουμε για μερική έστω αποχώρηση των στρατευμάτων, αμυντικές συμφωνίες και ισχυρότερη άμυνα- δεν υλοποιείται; Θα μείνουμε στο έλεος της Τουρκίας και του Προέδρου Ερντογάν; Πιστεύω ότι ο ΟΗΕ, οι ΗΠΑ, η ΕΕ και οι διάφοροι μεσολαβητές πρέπει να έχουν το δικό τους Σχέδιο Β, που να στηρίζεται στην ύπαρξη δύο χωριστών οντοτήτων, όμως 80%-20% που τελικά θα επιβάλουν αν καταρρεύσουν οι συνομιλίες. Αυτό δεν θα ήταν μια επιθυμητή 'λύση' και θα συγκρούεται με το περί δικαίου αίσθημά μας αλλά πιστεύω ότι ίσως είναι ένας τρόπος να βγούμε από το αδιέξοδο. Τουλάχιστον έτσι ικανοποιείται η βασική έγνοια Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων να ζήσουν χωρίς το φόβο μιας σύγκρουσης. Ας μου επιτραπεί να δώσω ένα παράδειγμα Σχεδίου που μπορούσε «να μας επιβληθεί».

ΔΥΟ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

Αφού η Τουρκία εισέβαλε το 1974 για να αποκαταστήσει «ειρηνικά» τη συνταγματική τάξη, να «προστατεύσει» τους Τουρκοκύπριους και να αποτρέψει την ένωση με την Ελλάδα, τότε ένας λογικός άνθρωπος θα ανέμενε ότι το Σχέδιο Β [των δύο οντοτήτων] θα περιελάμβανε: Η Τουρκία να αποσυρθεί από το 38% του εδάφους που κατέχει και να κρατήσει το 18%-20% [την αναλογία Τουρκοκυπρίων στο συνολικό πληθυσμό] και οι δύο πλευρές να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις για εξεύρεση μιας μορφής συνεργασία. Εάν, και μόνον τότε, υπάρξει συμφωνία που θα περιλαμβάνει πρόσθετες αποζημιώσεις, τότε θα μπορούσε να αναγνωριστεί η «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»). Περαιτέρω, θα μπορούσαμε να έχουμε κάποιας μορφής συνεργασία μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της «ΤΔΒΚ». Οι δυο οντότητες να είναι μέλη της ΕΕ. Τότε οι Τουρκοκύπριοι θα μπορούν να έχουν τις εγγυήσεις της Τουρκίας και όσους έποικους επιθυμούν. Όλα τα άλλα θέματα θα λύνονταν και οι υδρογονάνθρακες θα μοιράζονταν με βάση τις πληθυσμιακές αναλογίες 80-20. Όλα τα πιο πάνω απαιτούν πολλή προσπάθεια και σίγουρα επιβολή για να υλοποιηθούν, αλλά θα μπορούσαν να είναι μια απάντηση.

Όσο λογικό και αν φαίνεται το Σχέδιο Β με τις δύο οντότητες δεν θα ήταν εύκολο να επιτευχθεί στην περίπτωση που καταρρεύσουν οι συνομιλίες γιατί η Τουρκία φαίνεται να θέλει πολύ περισσότερα και εμείς θεωρούμε τις δύο χωριστές οντότητες ως ανάθεμα. Έτσι, μέχρι τώρα όλες οι προσπάθειες εστιάζονται στη εγκαθίδρυση μιας πολύπλοκης και μη λειτουργικής ΔΔΟ. Αυτή είναι η τραγωδία. Όμως εμείς πρέπει να έχουμε άμεσα το δικό μας Σχέδιο Β και να επιδιώκουμε μια σωστή λύση με βάση τις κόκκινες γραμμές μας για να μη χάσουμε τελικά τον τόπο μας προσπαθώντας να... τον ενωσουμε!!

**ΜΑ στις Οικονομικές και Πολιτικές Επιστήμες*

Μήπως θα συνεχίζαμε να ζούμε στη σπηλιά του Πλάτωνα;

Του Θεόδωρου (Άκη) Φ. Ηλία*

Αν δεν γκρεμιζόταν σαν χάρτινος πύργος η οικονομία μας, θα συνεχιζόταν χωρίς τέλος ο κατήφορος

Σκεφτήκατε ποτέ πώς θα ήταν το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τοπίο εάν η οικονομική κρίση δεν συναντούσε στο πέρασμά της την Κύπρο; Μήπως η διαφθορά θα συνέχιζε να ανεβαίνει εκθετικά και η ξέφρενη σπατάλη πόρων του κράτους θα συνεχιζόταν; Μήπως οι μίζες θα έφταναν στα ύψη και ο άκρατος δανεισμός θα εξακολουθούσε την καλπάζουσα πορεία του; Μήπως οι τοπικές αυτοδιοικήσεις θα ακολουθούσαν την ίδια κατηφόρα της διαφθοράς; Μήπως οι τραπεζίτες, οι πρόεδροι, οι κομματάρχες, ο κεντρικός τραπεζίτης και άλλοι αξιωματούχοι, αντί να προστατεύουν τους πολίτες και να υπηρετούν τον λαό, θα εξακολουθούσαν να είναι κοινωνοί και πρωτεργάτες στον ανήθικο τρόπο ζωής, την αναξιοκρατία και τη διαπλοκή; Αυτό όμως που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι η νοοτροπία και η κουλτούρα που θα συνέχιζε να καλλιεργείται από τους διάφορους «σωτήρες», οι οποίοι αποτελούν τις πλείστες φορές αρνητικά πρότυπα για τον απλό κόσμο που κοιτάει αμήχανα το καράβι να ταξιδεύει ακυβέρνητο χωρίς πυξίδα και προορισμό.

Αβίαστα λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ότι αν δεν γκρεμιζόταν σαν χάρτινος πύργος η οικονομία μας (αλλά και ολόκληρος ο κοινωνικός ιστός) με τις συνεπακόλουθες συλλογικές και ατομικές επιπτώσεις, θα συνεχιζόταν χωρίς τέλος ο κατήφορος. Τα σκάνδαλα και η διαπλοκή θα περνούσαν για καλά στο DNA μας. Ως λαός θα χάναμε εντελώς την υπερηφάνεια μας, την αξιοπρέπειά μας και την αυτοπεποίθησή μας. Θα συνεχίζαμε να ζούμε μια ψεύτικη και πλασματική ζωή, όπως ακριβώς παρουσιάζεται στον αλληγορικό μύθο του σπηλαίου στην Πολιτεία του Πλάτωνα.

Ο μύθος λέει ότι σε ένα σπήλαιο κάτω από τη γη βρίσκονται άνθρωποι αλυσοδεμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να βλέπουν μόνο τον απέναντί τους τοίχο. Δεν μπορούν να κοιτάξουν ούτε πίσω, ούτε δεξιά, ούτε αριστερά. Πίσω τους ήταν αναμμένη μια φωτιά, με αποτέλεσμα οτιδήποτε γινόταν πίσω από την πλάτη τους να αναπαριστάνεται ως σκιά στον απέναντι τους τοίχο. Οι άνθρωποι αυτοί ζούσαν στην σπηλιά ολόκληρη τη ζωή τους. Έτσι, τα μόνα πράγματα που είχαν δει ήταν οι σκιές των πραγμάτων. Είχαν σχηματίσει λοιπόν την εντύπωση ότι οι σκιές που έβλεπαν ήταν τα ίδια τα πράγματα. Εάν όμως κάποιος κατορθώσει να απελευθερωθεί, να βγει από τη σπηλιά και να ανέβει στον φως του ήλιου, τότε θα κατανοούσε την πλάνη στην οποία ζούσε. Τότε μόνο θα αντιλαμβανόταν ότι οι υπόλοιποι, που εξακολουθούσαν να βρίσκονται αλυσοδεμένοι στο σπήλαιο, ζουν ακόμη βυθισμένοι στην αυταπάτη και στις ψευδαισθήσεις.

Μήπως λοιπόν κι εμείς θα συνεχίζαμε να ζούμε στο ψέμα και στην πλάνη και όλα όσα πιστεύαμε δεν θα ήταν παρά μια ψευδαίσθηση; Μήπως θα συνεχίζαμε να ζούμε φυλακισμένοι στην άγνοια και στο σκοτάδι; Μήπως η επόμενη γενιά θα είχε την αυταπάτη ότι όλα έρχονται εύκολα και χωρίς προσπάθεια; Δημιουργήσαμε με τις πράξεις και τις ενέργειές μας μια γενιά χωρίς όραμα, χωρίς δημιουργική σκέψη και λανθασμένη αντίληψη για το τι πραγματικά είναι σημαντικό στη ζωή μας. Αφήσαμε έτσι μια μολυσμένη κληρονομιά στα παιδιά μας, αντί να αφήσουμε ένα υγιές μέλλον με ελπίδα και προοπτική.

Αν πραγματικά επιθυμούμε να τιμήσουμε τους προγόνους μας θα πρέπει να αποδείξουμε, με έργα και όχι με λόγια, ότι υιοθετούμε αυτά που κληρονομήσαμε και πάμε ένα βήμα παραπέρα, δημιουργώντας ένα καλύτερο μέλλον και αφήνοντας μια κληρονομιά για την οποία θα είναι περήφανοι οι δικοί μας απόγονοι.

Το σίγουρο είναι ότι μπορούμε να βγούμε έξω από την σπηλιά στο φως του ήλιου. Μπορούμε να βρούμε την χαμένη μας ελπίδα και να ανέβουμε ψηλότερα. Μπορούμε να βρούμε την χαμένη μας αξιοπρέπεια και να ονειρευτούμε ξανά. Μπορούμε να γίνουμε ΑΣΑ, δηλαδή, Αξιόλογοι και Σπουδαίοι Άνθρωποι. Το χρωστάμε πρωτίστως στα παιδιά μας. Για να τα πετύχουμε αυτά, θα πρέπει να δουλέψουμε σκληρά, αρχίζοντας πρώτα από τον ίδιο μας τον εαυτό. Το πρώτο βήμα είναι να επαναπροσδιορίσουμε τις βασικές μας αρχές και αξίες -όπως η εντιμότητα, η απλότητα, η υπευθυνότητα και ο σεβασμός-, οι οποίες θα αποτελούν την πυξίδα και τον φάρο που θα μας καθοδηγούν και θα μας δείχνουν το δρόμο. Μπορούμε έτσι να αξιοποιήσουμε την οικονομική κρίση θετικά. Ας θέσουμε λοιπόν νέες προτεραιότητες στη ζωή μας, πιο ουσιαστικές και πιο ανθρώπινες. Ας πατήσουμε πάνω στην κρίση, για να ανέβουμε πιο ψηλά τόσο ως άτομα αλλά και ως λαός.

**Ο Θεόδωρος (Άκης) Φ. Ηλία είναι διευθυντής Τεχνικής Σχολής Πάφου.*